

**THE FINLAND
ARBITRATION
INSTITUTE**

FAI-sovittelua koskeva ohje

(päivitetään tarvittaessa)

Sisällysluettelo

I.	Mitä sovittelu on?	3
II.	Mitkä ovat FAI-sovittelun ominaispiirteet?	3
III.	Mitkä ovat välityslautakunnan tehtävät?	4
IV.	Mitkä ovat sovittelijan tehtävät?	4
V.	Kuinka sovittelija valitaan?	4
VI.	Kuka voi toimia sovittelijana?	5
VII.	Kuinka sovittelu aloitetaan?.....	5
VIII.	Mitä tapahtuu, jos toinen asianosaisista vastustaa FAI-sovittelua?	5
IX.	Estääkö FAI-sovittelusta sopiminen asian viemisen oikeudenkäyntiin, välitysmenettelyyn tai muuhun vastaavaan menettelyyn?.....	6
X.	Kuinka sovittelu toimii?	6
XI.	Onko asian käsittelylle sovittelussa erityisiä vaatimuksia?	6
XII.	Kenen tulee osallistua sovitteluistuntoihin?	7
XIII.	Kuinka sovittelun paikka ja kieli määräytyvät?	7
XIV.	Milloin FAI-sovittelu päättyy?	7
XV.	Onko FAI-sovittelussa tehty sovinto sitova?	7
XVI.	Kuinka paljon sovittelu maksaa?	8

Keskuskauppakamarin sovittelusääntöjen (“sovittelusäännöt”) johdanto kuvaa lyhyesti Keskuskauppakamarin välityslautakunnan (“välityslautakunta”) hallinnoiman sovittelun (“FAI-sovittelu”) ominaisuuksia. Tämän FAI-sovittelua koskevan ohjeen tarkoituksena on selventää FAI-sovittelun kulkua ja tarjota käytännön neuvoja FAI-sovittelun ja sovittelusääntöjen soveltamisen osalta.

I. Mitä sovittelu on?

1. Sovittelu on vapaaehtoinen ja luottamuksellinen menettely, jossa puolueeton kolmas osapuoli (sovittelija) avustaa asianosaisia (kahta tai useampaa) heidän riitansa sovinnollisessa ratkaisussa ja/tai riitojen välttämässä. Sovittelua luonnehditaan usein kustannustehokkaaksi, nopeaksi, joustavaksi, suoraviivaiseksi sekä käyttäjäystävälliseksi tavaksi ratkaista tai välttää riitoja.
2. Sovittelijan tehtävänä on avustaa asianosaisia löytämään asiassa sovinnollinen ratkaisu edistämällä keskustelua, tietojenvaihtoa ja neuvotteluja asianosaisten välillä. Fasilitatiivisessa sovittelussa sovittelija ei tee riidan kohteena olevaa asiaa koskevia päätöksiä tai ratkaisuja.
3. Sovittelussa sekä menettely että sen lopputulos ovat asianosaisten itsensä määrättävissä, ja asianosaiset voivat muita riidanratkaisumenettelyitä paremmin osallistua itse riidan ratkaisuun. Sovittelussa asianosaiset voivat myös tarkastella konfliktia laajemmasta näkökulmasta sen sijaan, että he keskittyisivät pelkästään riidan oikeudellisiin seikkoihin.
4. Sovittelulla voi olla useita positiivisia vaikutuksia sekä yrityksille että yksityisille tahoille, jotka käyttävät sovittelua. Sovittelu esimerkiksi auttaa liikesuhteiden ja henkilökohtaisten suhteiden ylläpitämisessä. Sovittelussa asianosaiset voivat tunnustella yhteisesti hyväksyttävissä olevia sovinnon osia intresseistä ja tulevaisuuden tavoitteista käsin sen sijaan, että he keskittyisivät pelkästään osapuolten oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä menneisiin tapahtumiin.
5. Onnistuneen sovittelun lopputuloksena on asianosaisia sitova sovintosopimus.
6. Kaikessa liiketoiminnassa eri toimialoilla voidaan hyötyä sovittelusta. Sovittelu soveltuu sekä kotimaisten että kansainvälisten konfliktien ja riitojen ratkaisuun ja niiden välttämiseen, riippumatta riidan koosta tai vaikeusasteesta.

II. Mitkä ovat FAI-sovittelun ominaispiirteet?

7. Sovittelusääntöjen tarkoituksena on luoda puitteet joustavalle, suoraviivaiselle ja käyttäjäystävälliselle fasilitatiiviselle sovittelulle. Sovittelusäännöt sääntelevät sovittelua vain kevyesti, jotta asianosaisten ja sovittelijan on mahdollista joustavasti muokata menettely sopimaan kuhunkin tilanteeseen.
8. FAI-sovittelua voidaan soveltuvan lainsäädännön asettamissa rajoissa käyttää minkä tahansa riidan ratkaisuun, jos riita on sovittu ratkaistavaksi sovittelusääntöjen mukaisessa sovittelussa. Asianosaiset voivat sopia sovittelusta ottamalla sovittelulausekkeen sopimukseensa. Asianosaiset voivat myös sopia sovittelusta sen jälkeen, kun riita heidän välillään on jo syntynyt. Välityslautakunta suosittelee sovittelusääntöjen sisältämän mallisovittelulausekkeen käyttämistä.
9. Kun asianosaiset ovat sopineet, että heidän välillään syntyvien riitojen ratkaisuun sovelletaan Keskuskauppakamarin sovittelusääntöjä, tästä seuraa, että välityslautakunta hallinnoi sovittelua ja että sovittelusäännöt ovat osa sovittelusopimusta. Asianosaiset voivat sopia poikkeavansa sovittelusäännöistä tietyiltä osin. Lautakunta voi kuitenkin kieltäytyä hallinnoimasta sovittelua, mikäli poikkeukset eivät ole yhteensopivia FAI-sovittelun ominaispiirteiden ja sovittelusääntöjen kanssa.

10. FAI-sovittelu on vapaaehtoinen menettely. Jos asianosainen vastustaa FAI-sovittelua tai ei toimita vastausta lautakunnan määräämässä määräajassa, lautakunta voi todeta sovittelun päättyneeksi. Katso kuitenkin ohjeen kohta VIII alla.
11. FAI-sovittelu on myös luottamuksellinen menettely. Ellei asianosaisten sopimuksesta tai soveltuvasta laista johdu muuta, asianosaisten, sovittelijan, lautakunnan ja muun henkilön, joka osallistuu menettelyyn, on pidettävä FAI-sovittelu ja sen lopputulos sekä sovittelun aikana annetut tai saadut lausumat tai tiedot salassa. Salassapidosta voidaan kuitenkin poiketa siltä osin, kun se on tarpeen sovinnon vahvistamisen tai täytäntöönpanon vuoksi.

III. Mitkä ovat välityslautakunnan tehtävät?

12. Välityslautakunta hallinnoi sovittelusääntöjen mukaisia sovitteluita. Välityslautakunta hallinnoi menettelyn aloittamista ja asianosaisten pyynnöstä määrää sovittelijan tai sovittelijat sekä vahvistaa sovittelijoiden nimeämiset. Välityslautakunta määrää myös kuluennakon ja vahvistaa sovittelun kokonaiskustannukset.
13. Asianosaiset voivat sopia välityslautakunnan välitysmenettelypalveluiden käyttämisestä, mikäli he eivät pääse sovintoon tai mikäli he haluavat vahvistaa sovintosopimuksen välitystuomiolla.

IV. Mitkä ovat sovittelijan tehtävät?

14. Sovittelijan tehtävänä on edistää sovinnon syntymistä. Sovittelija edistää keskustelua, tiedonvaihtoa ja neuvotteluja asianosaisten välillä pyrkimyksenään auttaa asianosaisia löytämään sovinnollinen ratkaisu ja neuvoteltu sopimus, joka on kaikkien asianosaisten hyväksyttävissä. Sovittelija avustaa asianosaisia menettelyn aikana tarjoamalla heille mahdollisuuden pitää kanssaan luottamuksellisia yksityisiä tapaamisia ja/tai keskusteluja (erillisistunto) ja avustamalla asianosaisia löytämään ratkaisuehdotuksia sekä yksityisissä että yhteisissä tapaamisissa.
15. Toisin kuin oikeudenkäynnissä tai välitysmenettelyssä, fasilitatiivisessa sovittelussa sovittelija ei tee riidan kohteena olevaa asiaa koskevia päätöksiä tai ratkaisuja. Asianosaisten pyynnöstä sovittelija voi kuitenkin tehdä ehdotuksia sovinnon sisällöksi.

V. Kuinka sovittelija valitaan?

16. Asianosaiset voivat yhdessä nimetä sovittelijan lautakunnan vahvistettavaksi. Lautakunta voi myös asianosaisten pyynnöstä ehdottaa mahdollisia sovittelijoita asianosaisten harkittavaksi. Mikäli asianosaiset eivät yhdessä nimeä sovittelijaa, lautakunta määrää sovittelijan.
17. Sovittelua käydään yleensä yhden sovittelijan johdolla. Jos asianosaiset ovat kuitenkin sopineet useamman sovittelijan nimeämisestä, asianosaiset voivat yhdessä nimetä useamman sovittelijan lautakunnan vahvistettavaksi.
18. Lautakunta vahvistaa kaikki sovittelijoiden nimeämiset. Sovittelijan katsotaan tulleen määrätyksi tehtävään vasta sen jälkeen, kun lautakunta on vahvistanut nimeämisen.
19. Lautakunta voi jättää sovittelijan nimeämisen vahvistamatta vain, mikäli sovittelija ei ole 6.1 §:n mukaisesti puolueeton ja riippumaton tai jos hän on muuten sopimaton toimimaan sovittelijana. Lautakunta ei ole velvollinen perustelevaan päätösthän.

20. Jos lautakunta jättää sovittelijan nimeämisen vahvistamatta, lautakunta voi asianosaisten niin pyytäessä määrätä tai vahvistaa toisen sovittelijan.

VI. Kuka voi toimia sovittelijana?

21. Sovittelija voidaan valita joustavasti sovittelusääntöjen nojalla. Väilyslautakunnalla ei ole ennalta laadittua listaa sovittelijoista. Lautakunta määrää sovittelijaksi henkilön, joka on puolueeton ja asianosaisista riippumaton ja jolla on kyseessä olevan riidan sovittelun kannalta merkitykselliset taidot ja kokemus. Lautakunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan määräämään sovittelijan tai sovittelijat, joilla on asianosaisten sopimat tai ehdottamat ominaisuudet.
22. Asianosaiset voivat myös keskenään sopia sovittelijalistasta, josta asianosaiset voivat valita sovittelijan väilyslautakunnan vahvistettavaksi ja/tai josta lautakunta määrää sovittelijan.
23. Jos asianosainen vastustaa lautakunnan määräämää sovittelijaa, lautakunta voi asianosaisten pyynnöstä määrätä uuden sovittelijan tai ehdottaa asianosaisille muita mahdollisia sovittelijoita.
24. Sovittelijan on oltava puolueeton ja riippumaton asianosaisista koko sovittelun ajan. Ennen sovittelijan määräämistä tai vahvistamista sovittelijan on toimitettava lautakunnalle allekirjoittamansa asiakirja, jossa hän ilmoittaa suostuvansa sovittelijaksi, olevansa puolueeton ja riippumaton ja että hänellä on riittävästi aikaa sovittelutehtävän hoitamiseen. Sovittelijan on esteettömyysilmoituksessa mainittava kaikki sellaiset seikat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan hänen sovittelutehtävään käytettävissä olevaan aikaansa tai aiheuttamaan perusteltuja epäilyjä hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan.
25. Suomen laki ei aseta erityisiä edellytyksiä sovittelijoille. Joidenkin muiden maiden lait saattavat kuitenkin asettaa sovittelijoille pakollisia kelpoisuusvaatimuksia.

VII. Kuinka sovittelu aloitetaan?

26. Asianosaisen, joka haluaa aloittaa FAI-sovittelun, tulee toimittaa hakemus sovittelun aloittamiseksi lautakunnalle. FAI-sovittelu tulee vireille, kun lautakunta on vastaanottanut aloittamishakemuksen. Aloittamishakemus voidaan toimittaa postitse, sähköpostitse tai toimittamalla paperiversio lautakunnalle.
27. Aloittamishakemuksessa on oltava kaikki sovittelusääntöjen 2.2 §:ssä mainitut tiedot.
28. Jos aloittamishakemusta ei ole toimitettu lautakunnalle kaikkien asianosaisten puolesta, lautakunta antaa aloittamishakemuksen tiedoksi sille asianosaiselle tai niille asianosaisille, jotka eivät ole hakeneet sovittelun aloittamista, ja pyytää siihen vastausta.

VIII. Mitä tapahtuu, jos toinen asianosaisista vastustaa FAI-sovittelua?

29. Jos asianosainen vastustaa FAI-sovittelua tai ei toimita vastausta lautakunnan määräämässä määräajassa, lautakunta voi todeta sovittelun päättyneeksi.
30. Myös sovittelun aikana sovittelijan tulee päättää FAI-sovittelu, jos asianosainen on kirjallisesti pyytänyt sovittelun päättämistä, tai jos sovittelija on kirjallisesti todennut, ettei sovittelun jatkaminen ole tarkoituksenmukaista.

31. Vaikka FAI-sovittelu on vapaaehtoinen menettely, asianosaiset saattavat olla velvollisia osallistumaan sovitteluun, jos he ovat sisällyttäneet sopimukseensa sovittelulausekkeen, jonka mukaan esimerkiksi asianosasten täytyy ensin yrittää sovittelulla riitaansa tietyn määräajan ennen kuin he voivat turvautua muihin riidanratkaisumenettelyihin.

IX. Estääkö FAI-sovittelusta sopiminen asian viemisen oikeudenkäyntiin, välitysmenettelyyn tai muuhun vastaavaan menettelyyn?

32. Elleivät asianosaiset ole toisin sopineet, sopimus FAI-sovittelusta ei estä asian käsittelyä oikeudenkäynnissä, välitysmenettelyssä tai muussa vastaavassa menettelyssä. Sovittelun kanssa samanaikaisen muun menettelyn aloittaminen voi kuitenkin käytännössä vähentää sovittelusta saatavia hyötyjä.
33. Asianosaiset voivat sopia lykkäävänsä oikeudenkäyntiä, välitysmenettelyä tai muuta vastaavaa menettelyä ja aloittaa FAI-sovittelun, ellei toimivaltaisten oikeusviranomaisten, välitysoikeuksien, välitysinstituuttien tai vastaavien tahojen soveltuvista laeista, määräyksistä, säännöksistä tai säännöistä muuta johdu.

X. Kuinka sovittelu toimii?

34. Lautakunta toimittaa jutun asiakirjat sovittelijalle heti, kun sovittelija on vahvistettu ja hakemusmaksu sekä kuluennakko on maksettu. Lautakunta kehottaa sovittelijaa ottamaan asianosaisiin joutuisasti yhteyttä ja sopimaan asian käsittelystä sovittelussa (sovitteluistuntojen lukumäärä ja kesto, kunkin istunnon sisältö ja tarkoitus, sovittelun aikataulu jne.).
35. Sovittelu voi sisältää esimerkiksi seuraavat vaiheet: valmisteluvaihe ja tietojenvaihto (esim. yhteenvetojen vaihtaminen, jotta asianosaiset ymmärtäisivät paremmin toistensa kantoja ennen sovitteluistuntoa/sovitteluistuntoja), sovitteluistunnot ja niitä edeltävät ennakkotapaamiset asianosaisen kanssa, yhteiset tapaamiset kaikkien asianosaisten kanssa, luottamukselliset yksityiset tapaamiset (erillisistunnot), joissa sovittelija tapaa yhtä tai useampaa asianosaista muiden asianosaisten olematta läsnä. Käytännössä sovittelu päättyy usein yhden tai kahden sovitteluistunnon ja niitä edeltäneiden valmistelutöiden jälkeen. Yleensä sovitteluistunto saadaan vietyä läpi yhden päivän kuluessa.
36. Onnistuneen sovittelun tuloksena on asianosaisia sitova sovintosopimus.

XI. Onko asian käsittelylle sovittelussa erityisiä vaatimuksia?

37. Sovittelu on joustava menettely ja sovittelusäännöt sääntelevät menettelyä vain kevyesti, jotta asianosaisten ja sovittelijan on mahdollista joustavasti muokata menettely sopimaan kuhunkin tilanteeseen.
38. Sovittelijan on johdettava sovittelua joutuisasti ja asianosaisten toiveet huomioon ottaen parhaaksi katsomallaan tavalla. Asianosaisten kanssa keskusteltuaan sovittelijan on laadittava kirjallinen ohjeistus siitä, miten asiaa käsitellään sovittelussa ja annettava se asianosaisille. Sovittelijan on pidettävä myös lautakunta tietoisena sovittelun aikataulusta.
39. Sovittelijan on kohdeltava asianosaisia oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.
40. Kaikkien FAI-sovitteluun osallistuvien on parhaansa mukaan edistettävä sovinnollisen ratkaisun löytymistä.

41. Elleivät asianosaiset ole sopineet muuta, sovittelija voi pitää luottamuksellisia yksityisiä tapaamisia ja/tai keskusteluja (erillisistunto) yhden tai useamman asianosaisten kanssa muiden asianosaisten olematta läsnä. Myös asianosaiset voivat pyytää erillisistuntoja sovittelijan kanssa. Sovittelija ei saa paljastaa toisille asianosaisille tietoa, jota hän on saanut tällaisissa erillisistunnoissa, ellei tiedon paljastanut asianosainen ole tähän suostunut.
42. Sitoutuessaan sovittelusääntöjen mukaiseen sovitteluun asianosaiset sitoutuvat samalla siihen, että heitä edustavat henkilöt, joilla on riittävät valtuudet asian sopimiseen. Sovittelun joustavuus mahdollistaa kuitenkin sen, että asianosaiset ja sovittelija voivat sopia esimerkiksi menettelystä, jossa sovintosopimuksen syntyminen riippuu asianosaisten päätöksentekovelinten erillisistä hyväksynnöistä. Asianosaisten edustajat voivat halutessaan käyttää oikeudellista avustajaa.
43. Asianosaisten, sovittelijan, lautakunnan ja muun henkilön, joka osallistuu menettelyyn, on pidettävä FAI-sovittelu ja sen lopputulos salassa, kuten kohdassa II on yllä mainittu.

XII. Kenen tulee osallistua sovitteluistuntoihin?

44. Asianosaisten edustajien ja heidän mahdollisten avustajiensa tulee osallistua sovittelijan/sovittelijoiden kanssa käytäviin istuntoihin. Sovitteluistuntoihin voi tarvittaessa osallistua myös muita henkilöitä, kuten asiantuntijoita. Tämä edellyttää kuitenkin aina kaikkien asianosaisten ja sovittelijan suostumusta.
45. Onnistunut sovittelu edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että sovitteluun osallistuvilla asianosaisten edustajilla on valtuudet neuvotella ja sopia sovinnosta. Katso lisätietoja kohdasta 42.

XIII. Kuinka sovittelun paikka ja kieli määräytyvät?

46. Sovittelun paikan osalta ei ole rajoituksia ja se voidaan järjestää, asianosaisten läsnä ollessa tai viestintävälineitä hyödyntäen, asianosaisten ja sovittelijan tarkoituksenmukaiseksi katsomalla tavalla. Asianosaiset voivat sopia sovittelun paikan tai jättää sen sovittelijan päätettäväksi.
47. Asianosaiset voivat sopia sovittelussa käytettävästä kielestä/kielistä tai jättää sen sovittelijan päätettäväksi.

XIV. Milloin FAI-sovittelu päättyy?

48. Jos asianosainen vastustaa FAI-sovittelua tai ei toimita vastausta aloittamishakemukseen lautakunnan määräämässä määräajassa, lautakunta voi todeta sovittelun päättyneeksi.
49. Sovittelijan tulee päättää FAI-sovittelu, kun asianosaiset ovat saavuttaneet ja kirjanneet sovinnon, asianosainen on kirjallisesti pyytänyt sovittelun päättämistä tai sovittelija on kirjallisesti todennut, ettei sovittelun jatkaminen ole tarkoituksenmukaista.

XV. Onko FAI-sovittelussa tehty sovinto sitova?

50. FAI-sovittelussa syntynyt sovinto sitoo asianosaisia sovintosopimuksena.
51. Sovittelusäännöt mahdollistavat myös sen, että asianosaiset voivat sovittelijan suostumuksella sopia sovittelijan nimeämisestä välitystuomariksi, ja pyytää häntä vahvistamaan sovintosopimuksen välitystuomiolla.

XVI. Kuinka paljon sovittelu maksaa?

52. FAI-sovittelun kustannuksia ovat sovittelijan palkkio, sovittelijan matkakulut ja muut vastaavat kulut sekä lautakunnan hallinnointimaksu ja menettelystä lautakunnalle aiheutuneet kulut.
53. Lautakunta määrää sovittelijan palkkion. Palkkio määräytyy tunti- tai päivähinnan mukaisesti, jonka lautakunta vahvistaa määrätessään tai vahvistaessaan sovittelijan ja kuultuaan asianosaisten näkemykset asiasta. Tunti- tai päivähinnan on oltava määrältään kohtuullinen, ja lautakunnan on palkkiota harkitessaan huomioitava asian luonne ja muut merkittävät seikat.
54. Asianosaisten on maksettava korvaus sovittelijalle hänen kohtuullisista matka- ja majoituskustannuksistaan sekä muista hänelle sovittelun aikana aiheutuneista kuluista. Lautakunta arvioi kulujen kohtuullisuuden ja päättää niiden korvaamisesta sovittelijalle.
55. Väilyslautakunnan hallinnointimaksu määräytyy asian rahamääräisen arvon mukaan sovittelusääntöjen taulukon A mukaisesti. Hallinnointimaksu sisältää 1 500 euron suuruisen hakemusmaksun. Asian rahamääräinen arvo on kaikkien vaatimusten yhteenlaskettu määrä. Jos asian rahamääräistä arvoa ei voida määrittää, lautakunta päättää hallinnointimaksun määrän harkintansa mukaan.
56. Poikkeustapauksessa lautakunta voi poiketa sovittelusääntöjen taulukon A mukaisesta hallinnointimaksusta tai vaatia asianosaiselta hallinnointimaksun lisäksi lautakunnalle aiheutuneiden hallinnollisten kulujen korvaamista.
57. Elleivät asianosaiset ole toisin sopineet, asianosaiset vastaavat FAI-sovittelun kustannuksista tasaosuuksin. Muut asianosaisille sovittelusta aiheutuneet kulut, kuten avustajan palkkio, ovat kunkin asianosaisen omalla vastuulla, elleivät asianosaiset ole toisin sopineet.
58. Lautakunta määrää kuluennakon, joka asianosaisten on maksettava ennen kuin lautakunta toimittaa jutun asiakirjat sovittelijalle. Kuluennakon määrän on vastattava sovittelun kustannusten oletettua määrää. Lautakunta maksaa vahvistamansa sovittelun kokonaiskustannukset kuluennakosta sen jälkeen, kun FAI-sovittelu on lopetettu.
59. Jos kuluennakon määrä on suurempi kuin lautakunnan vahvistamat sovittelun kokonaiskustannukset, lautakunta palauttaa ylimenevän osuuden asianosaisille. Jos kuluennakon määrä on pienempi kuin lautakunnan vahvistamat sovittelun kokonaiskustannukset, asianosaiset ovat velvollisia maksamaan sovittelusta aiheutuneiden kokonaiskustannusten jäljelle jäävän osuuden.